

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šolenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 1.

Ljubljana, dne 9. januarja 1924.

II. leto.

Delavska vlada v Angliji.

Pogajanja med konservativno in liberalno stranko za sestavo koalicijske vlade, razbita.

London, 6. jan. Novo vlado sestavi vodja delavske stranke Macdonald, ker so se pogajanja med liberalno in konservativno stranko za sestavo koalicijske vlade razbila. Macdonald namerava pred vsem rešiti nekatera zunanjepolitična in socialna vprašanja.

Nekatere vesti vedo tudi povedati, da bo doba delavske vlade na Angleškem jako kratka. Delavska stranka namerava po teh vesteh sestaviti vlado, ter nato takoj razpisati nove volitve.

Naj se razmere razvijejo kakorkoli, eno je gotovo, da se na Angleškem brez delavstva ne bo dalo voditi države, še manj pa proti delavstvu.

Ta pozicija delavske stranke pa nima važnosti le za Anglijo, temveč bo imela svoj vpliv tudi na druge države, zlasti na male, ki so zlasti finančno zelo odvisne od Angleškega imperija. Socialna in politična reakcija, ki je izvirala ravno iz osrčja kapitalističnega sveta — iz Anglije doživlja velik poraz.

Nova vlada na Saškem.

Socialni demokrat Held izvoljen za ministrskega predsednika.

Dunaj, 6. jan. Saški parlament je pretekli petek izvolil novo vlado, ki sestoji iz štirih socialnih demokratov in treh zastopnikov meščanskega bloka. Za novo vlado je glasovalo od 79 poslancev 52. Na podlagi izida tega glasovanja je bil izvoljen soc. demokrat Held za ministrskega predsednika.

Po prihodu Venizelosa na Grško.

Beograd, 6. jan. Po prihodu Venizelosa na Grško je opažati neko umirjenje javnega življenja. Dočim so se vršile zadnje dni v raznih mestih demonstracije in pretepi, se je položaj po prihodu Venizelosa znatno olajšal.

Venizelos konferira z raznimi politikami, vendar izjavlja kategorično, da ne prevzame sestave vlade in da se bo umaknil iz političnega življenja.

Venizelisti so dobili s prihodom svojega šefa velik razmah, vendar tudi nasprotniki ne omahujejo. Pričakovati je burnih sej v konstituenti.

Reakcija tudi v tisku.

Beograd, 6. jan. Vlada bo v prihodnjih dneh predložila parlamentu nov tiskovni zakon, ki bo prikrojen tako, da bo otežkočil pisanje opozicijskega tiska.

V političnih krogih se smatra, da znači ta zakon prvo pripravljeno delo radikalne vlade za nove volitve. Vlada se bavi tudi z mislijo poslabšanja volilnega reda za narodno skupščino.

Samouprava Ljubljane — pogažena.

Izjava župana. — Občina se pritoži.

Ljubljana, dne 6. jan. (S.) Pokrajinska uprava za Slovenijo v Ljubljani je s svojim odlokom z dne 31. decembra 1923 razveljavila na pritožbo dveh demokratov občinskih svetovalcev nekaj sklepov občinskega sveta ljubljanskega, med njimi sklep o ureditvi plač mestnih delavcev, ustanovitvi poklicnega gasilstva ter sistemizaciji nekaj no-

vih službenih mest, češ da ni nujne in stvarne potrebe za take sklepe in da finančne razmere tega ne dopuščajo. S tem ukrepom je kršena samoupravnost ljubljanske občine. Pokrajinska uprava se je očitno postavila na stališče, da odloča o potrebi in nepotrebi sklepov občinskega sveta celo o stvarih povsem notranje-upravnega znač-

ja, čeprav so za izvedbo teh sklepov podani vsi predpogoji.

Zupan s. dr. Perić je na vprašanje našega poročevalca izjavil, da se občina ne bo mogla strinjati z omenjenim odlokom pokrajinske uprave in bo vložila pritožbo na upravno sodišče v Celju oziroma na ministrstvo za notranje zadeve v Beogradu.

Politični pregled.

Pred volitvami v oblastne skupščine.

Kakor se poroča, utegnemo imeti v februarju volitve v oblastno skupščino. Iz člankov o naši oblastni samoupravi, kakor bi izgledala na podlagi vidovdanske ustave in iz članka o samoupravnem načrtu dr. Voje Marinkoviča, se bodo naši čitatelji lahko z vsem seznanili, kar je treba ob tej priliki vedeti.

Pod vtisom ustavnih bojov smo se navadili misliti, da je samouprava, kakor nam jo daje naša ustava, brez političnega pomena. Temu pa ni tako.

Ze srezka samouprava bo predstavljala, če ne družega, vsaj velevažno osnovno šolo za politično udejstvovanje.

Stranke, ki v srezih ne bodo imele svojih zastopnikov, bodo napram drugim organizatorično dokaj na slabšem. Za oblastne skupščine velja to še v večji meri. Zato naj si naši zaupniki članke o ustavi dobro prečitajo. Naši politični odbori naj se posvetijo pravčasno pripravam za srezke in oblastne volitve! V vse samoupravne zastope morajo priti v častnem številu zastopniki delavcev in malih kmetov!

Politični problemu bodočega leta.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš objavlja v Prager Presse zanimiv članek, ki obrača pozornost na velike politične probleme bodočega leta.

V vsej poveljni politiki je še vse polno nerešenih vprašanj. Šele ko jih rešimo, se bo dalo prav presoditi, kakšna bo nova, poveljna Evropa.

Tekmovanje med Anglijo in Francijo, obema vodilnima državama zmogovite entente, zavzema vedno ostriše oblike. V tem nasprotju je iskati jedro težke politične krize, ki pretresa sodobno Evropo. Oba tekmeča se bosta skušala v bodočem letu okrepiti z novimi zvezami.

Zato smemo smatrati priznanje Zveze sovjetskih republik za dejstvo, ki nam ga bo prihodnje leto prineslo. Ako pride v Anglijo do delavske vlade, je verjetno, da bo tozadevno Anglija Francijo prehitela.

Tudi za rešitev nemškega vprašanja bi bilo dejstvo delavske vlade v Angliji odločilne važnosti. Delavska vlada bi zastopala v vprašanju odškodnin in vrnitve medvojnih dolgov gotovo socialistično stališče, ki gre za tem, da poravnajo narodi v vzajemno pomočjo medvojnje škode in da se združijo vsi v novi Zvezi narodov, v kateri ne bo samo zmagovalcev, — ampak vsi narodi.

Francija se trudi napraviti iz malih držav Srednje Evrope trden blok, — nekako Novo Avstrijo, ki bi stala pod vodstvom Avstrije.

Proti temu francoskemu načrtu ruje Italija, za katero stoji Anglija.

Bodoče leto nam prinese jasnost, kako se bodo države Srednje Evrope končno veljavno politično orientirale.

Amerika stoji pri strani in motri le od daleč evropsko politiko. Tudi v tem

oziru ni izključeno, da nam prinese prihodnje leto nove smernice.

Kamorkoli torej pogleda naše oko, — povsod vidimo le nerešena vprašanja, povsod težke krize.

Bojimo se, da bodo doživeli tisti, ki verujejo, da nam prinese prihodnje leto na zemljo več miru, za eno razočaranje bogatejši.

Radičev povratek. Radič se je vrnil na Dunaj in prebiva v klerikalnem hotelu »Zum Auge Gottes«. Naša vlada si njegovega povratka ne želi in mu zato grozi, da ga bo zaprla, ako se vrne. Radič tega tudi po vsej priliki ne bo napravil, — ker se dela norca iz vlade in svojih kmetov in kupčuje na obe strani.

Ako bi se Radič vrnil in šel v parlament, bi lahko uveljavil Marinkovičev načrt za proširjenje samouprave in upropastil vlado, ki mu grozi. Njemu in klerikalcem pa ni za pravo samovlado ljudstva, — zato trpi rajše radikalno vlado.

Bivši železniški minister Velizar Janković odstopil. Bivši železniški minister Velizar Janković je odstopil.

K temu je bil prisiljen, ker ga je lastni klub napadal radi načrta o broderskem sindikatu, — v zvezi s katerim so dolžili g. ministra korupcije. — Naši železničarji bodo obdržali ministra Jankovića, kot očeta pragmatike, ki uvaža za železničarje preki sod, v najlepšem spominu.

Uradniški predujmi. Državno uradništvo je upravičeno razburjeno nad načinom, ki se je uveljavil pri izplačilu predujmov. Prvič je nezadosten predujem, drugič se še ta predujem izplača v obrokih. Brez nadaljnih rekriminacij pa pravimo mi: ni še potekel mesec, ko so poštni uslužbenci v Avstriji štrajkali in zahtevane poviške dosegli. Le ata Narod je »jamral« nad veliko škodo, da celo priznal, da bo škoda večja, kot izplačilo zahtevanih poviškov. Ata Narod pa je še nekaj več zblebetal: povedal je tudi, da so kapitalistični krogi sami zahtevali, da se štrajkujočim ugodi. —

In pri nas? Vprašamo državno uradništvo, kje imajo zagovornike? Pri nas je ravno nasprotno! Zakon o zasčiti države so naše meščanske stranke obesile uradništvu in delavstvu na vrat in — slavile ta zakon. Kdaj so se meščanske stranke zavzele za pravice tega uradništva? — Vse to, kar pišejo o bedi uradništva je hinavsko, ker moč ni v časopisju, ampak v kapitalističnih organizacijah, katerim meščanski listi pripadajo.

Likvidacija pokrajinske uprave. — Pravijo, da je v državnem interesu, da se Slovenija razdeli. Zato so za Božič začeli z likvidacijo pokrajinske uprave. Sedaj poslušajte kako: ker ni uradnih prostorov, zato tudi ne bo v Mariboru za enkrat urada. Seveda pa — in to si velja zapomniti — mariborska oblast posluje. In kako? Akte bodo reševali v Ljubljani, podpisavali pa v Mariboru. Veste, to je sila praktično in enostavno. Vsaj kranjski purgarji tudi potom potov in potokov z Ljubljano občujejo.

Zakaj ne bi ostali v bratskem zagrljaju še nadalje Maribor in Ljubljana? Ta način uradovanja je povsem sličen vodmatskemu šuštarju, ki ima svoje sotrudnike za Gradom in v Šiški, ki mu zbijajo podplate, nabijajo škornje, nlikajo čevlje. No, in ker se obnese ta način pri vodmatskem šuštarju, zakaj bi se ne obneslo to pri mariborski oblasti. Res je, mi še ne razumemo vsega!

Napredni blok. Po volitvah v narodno skupščino so gonili vse lajne: napredni blok, Narodni socialisti, Kmetijci, stari demokrati, mladi demokrati, radikali, pravi in nepravni morajo v blok, da rešijo naprednost, rešijo narodnost in ugonobe črni klerikalizem. Ata Narod bi bil v tem bloku častni predsednik, Jutrovci pa njegovi marientenderji. Načrt izgotovljen, navdušenje velikansko, uspehi nepopisni, takoj, ko je dobri narod slovenski videl, da gre v napredni blok vse, kar je zauber in fejest. Vsaj bi bili v bloku Turk, stari in neutrudljivi borec za demokratska načela v kravji dolini, prav tako pa tudi Likozar, ta nepopisani list slovenske politične, kulturne in gospodarske zgodovine. — Skratka: V objemu vsi, vsi za enega, eden za vse! Toda: bancaria fides, nulla fides, bi rekel ata Latinec. Banke ne poznajo zvestobe! Ko je vse že tako lušno bilo, pa se pokaže, da je naprednost, konta Jadranske banke eno, naprednost konta Slavske banke pa drugo. Zato: v boj na divje Amenite, sovražnike rodu srdite! To geslo se danes razlega v naprednem bloku. — In dočim bi bil Ravnihar danes lahko vzor sokolski mladini, dočim bi lahko visela Ravniharjeva slika — čisto čedna figura — v šolskih sobanah, če bi seveda sedel na kontu Slavske banke, ga karikirajo oni in v družbo s ščenetom postavljajo. To zato, ker je njegov konto: Jadranska banka. Kdaj bo svet spoznal te ljudi! Še eno: Dr. Ravnihar je starosta jugoslovanskega edinstvenega Sokolskega Saveza, Jutrovci pa Sokoli. Sokoli pa rišejo svojega starosta zaeno s kužetom. To je morala — napredne politike!

Princ Pavle in grški prestol. Grškega kralja Juriša so vzlic intervencijam naše vlade zapodili. Sedaj hočejo izsiliti republikanski krogi republiko: Venizelos, stari grški državnik, na kate-rega se obračajo v stiski vse grške stranke, pa svetuje, naj se odloči o vprašanju republike ali monarhije potom ljudskega glasovanja. Govori se, da je ponudil Venizelos za slučaj, da bi izpadla odločitev za monarhijo, pa proti sedanji dinastiji prestol bratranču našega kralja, princu Pavlu. Naša vlada pa to odločno zanika.

Poljska socialna demokracija je imela te dni svoj kongres. Predsednikom stranke je bil izvoljen s. Daszynski Ignac, podpredsednikom pa ss. Diamand in Zulawski. Na prejšnjem kongresu je stranka sklenila, da ne sme v nobenem slučaju frakcija v sejmju (državnem zboru) sodelovati ali podpirati vlade ali drugih strank, dočim je sedanji kongres sprejel resolucijo, v kateri označuje pogoje, pod katerimi sme sejsmska frakcija sklepsti dogovore, ali podpirati vlado ali se udeleževati na njej, če to zahtevajo interesi stranke.

Volitve v albanski parlament. Iz Tirane poročajo, da je dobila Jugoslaviji prijazna stranka sedanje vlade od 100 mandatov 60.

Italiji prijazna opozicija je ostala v manjšini.

Po italijanskih vesteh je pa ravno narobe.

Ne hodimo s poti spoznanja!

Po dolgotrajnih osebnih borbah in prerekanjih se je pričel minulo leto jako lepo konsolidirati proletarski pokret v Sloveniji. Proletariat sam je spoznal, da metode boja minulih let samo razkrajajo, spoznal je, da je socialistično prepričanje in proletarska razredna zavest vendar le nekaj več kakor pa osebe in umazani osebni boji. Socialistični proletariat se danes posmehuje vsem tistim navidezem, ki mislijo, da socialistični pokret rase in pada z osebami. To je velik napredek v socialističnem pokretu pri nas!

Nikakor se pa naš proletariat ne more ustaviti ob tem spoznanju. Organizatorično in kulturno delo mora tisti proletariat, ki je prišel do tega spoznanja ter se združil na podlagi tega prepričanja, vršiti, to je, ti na aktivno delo in širiti svoje spoznanje v vseh onih vrstah delovnega naroda, ki še tava v temi komunističnih in Bernotovih fraz ali celo v taborih meščanskih strank, ki danes sploh nimajo razen trivijalne in razkrajajoče »politike«, ki po svoji naravi posurovlja zdravi instinkt naroda.

Kdor se zanima za časopisje naših nasprotnikov, ta je že davno prišel do prepričanja, da to velja za vse naše nasprotnike.

Pri vsem tem pa socialistični proletariat ne sme nikdar pozabiti, da je njegov pokret razredni, to je, da zastopa interese delovnega razreda, ki ne more imeti z nobeno meščansko stranko nič skupnega. Socialistična stranka mora biti formirana četa socialistov, v kateri odloča socialistično prepričanje, socialistična načela in interesi socialističnega pokreta. Temu pokretu morajo absolutno služiti vsi pripadniki socialistične stranke, zlasti pa tudi funkcionarji, ki opravljajo v organizacijah, bodisi političnih, strokovnih ali gospodarskih, važna zaupniška mesta. Vrhovna vodilna akcijska in vodilna korporacija mora biti, ako hočemo govoriti o zdravem socialističnem pokretu, vendarle socialistična razredna politična organizacija.

Resnica je, da so socialistične organizacije danes ločene; preveč so ločene. Toda, ako hočemo imeti krepak pokret, ako hočemo pokret res dvigniti, potem je pod vsakim pogojem treba vpostaviti pokret na podlago skupnega dela vseh socialističnih organizacij. V naših organizacijah ne sme biti absolutistov, ki bi odklanjali sodelovanje; v naših organizacijah treba sporazumnega sodelovanja, medsebojnega podpiranja s stališča enotno organiziranega socialističnega pokreta in absolutne discipline v organizacijskih vprašanjih kakor tudi v delovnih programih organizacij.

V minulemu letu je naš socialistični pokret znatno napredoval. To je vesel pojav. V tem letu pa, ki smo ga te dni nastopili, razvijmo svoje sile v tej smeri.

ri. Dela je za vse dovelj, ki hočejo služiti disciplini in cilju.

Ako izvršimo v tem letu samo to važno delo, poleg razširjanja socialističnega prepričanja, se bomo ob koncu leta lahko z veseljem in ponosom ozirali na izvršeno delo ter obenem občudovali porast našega pokreta.

In sila našega pokreta bo konsolidirana in velika!

Samoupravni načrt dr. voje Marinkoviča.

V glavnem odboru Demokratske stranke je predložil dr. Voja Marinkovič načrt, glasom katerega se obseg oblasti samouprave znatno razširja.

Socialistični klub je predložil svoj čas v konstituentni ustavni predlog, ki predvideva edinicam še širšo kompetenco.

Po tem načrtu naj bi prešla sploh vsa takozvana policijska oblast države v prvi instanci na samoupravne edinice.

Merjen po tem našem predlogu je načrt dr. Voje Marinkoviča še vedno ozkosrčen. Naša stranka je bila vedno za najširšo samoupravo ljudstva in je odklanjala le separatistične in od plemenskega šovinizma narekovane državne tvorbe.

Merjen po delokrogu, ki ga daje oblastni organizaciji ustava, pa je dr. Voje Marinkovičev načrt dober.

Dolžnost vseh naprednih parlamentarnih skupin bi bila, da ga podpro. Velika škoda bo, ako bo prišla tudi ob priliki, ko se bo odločalo o tem predlogu, klerikalno-radičevska opozicija na pomoč radikalni vladi in pomagala na ta ali oni način ta predlog upropastiti.

Načrt dr. Voje Marinkoviča obsega v glavnem te-le točke:

1. Kompetenco samoupravnih oblasti je treba znatno razširiti, in sicer do onih mej, v katerih je še mogoče ohraniti načelo absolutnega in brezpogojnega edinstva države. Državi naj bi bili pridržani le splošni politični in državni posli (diplomacija, armada, sodstvo, policija, prosveta, vere, splošne drž. finance) in pa posli, ki so važni za naš splošni gospodarski napredek (promet, pošta in brzojav in telefon). Vse druge posle, ki jih vodi država doslej jako slabo, naj se prenese na samoupravna telesa. Zato naj se prenese na samoupravna telesa sledeči posli: trgovina in industrija, socialna politika, kmetijstvo, prosveta, narodno zdravje, javna dela in gozdarstvo in rudarstvo.

2. Nadzorstvo državne oblasti nad samoupravnimi telesi naj bi se omejilo na to da ta ostanejo v mejah, ki jih določa zakon za varstvo državnih interesov in državljskih pravic. V okviru svoje kompetence pa naj bodo popolnoma samostojne. Državi se nikakor ne more priznati pravica, da izvršitev sklepov samoupravnih teles zato zadržuje, ker so po njenih mislih ti ali oni sklepi nasprotni državnim ali oblastnim interesom. Vsako preventivno nad-

zorstvo je treba ukiniti. Ravno tako bi bilo treba ukiniti vse zakonske določbe, ki omejujejo samostojnost odločb samoupravnih teles, a nimajo za cilj zaščito državnih interesov in posameznih važnejših odredb državnega zakonika. Z eno besedo: Tudi v samoupravi ureditvi naj se izvede načelo edinstva oblasti in edinstva odgovornosti. To se pa naravno ne nauša na posle, ki so pridržani samoupravni kompetenci, da jih samoupravna telesa izvršujejo namesto države, ker so v tem slučaju samoupravni organi samo brezplačni organi države.

3. Samoupravna telesa je treba osnovati na popolnoma neodvisni finančni podlagi. Za popolno samostojnost je finančna neodvisnost glavni pogoj. Zato je treba gotove dohodke popolnoma odstopiti samoupravnim telesom, kar je popolnoma naravno. To

velja v prvi vrsti za dohodke onih panog državnega gospodarstva, ki jih država zaradi stanja svoje uprave ni mogla in jih še leta ne bo mogla izkoristiti: gozdove, rude, mineralne vode, kopalnišča itd. Te dohodke naj država prepusti samoupravnim telesom. Izvzeti na bi bili le že obratujoči premogovniki in železni rudniki, ki jih država že s pridom izkorišča. In ker samouprava prevzema tudi del državnih stroškov, mora država samoupravam prepustiti tudi vse neposredne realne davke in jim dovoliti, da jih po svojih potrebah ali zvišujejo ali znižujejo.

4. V zvezi z omenjenimi reformami bi bilo treba v vsi upravi, kolikor bi je ostalo centralizirane, izvesti dekoncentracijo kompetence, da se s tem izogne kopičenju aktov v ministrstvih, z druge strani pa naj nosijo odgovornost neposredni izvršilci zakona.

Naš delavski pokret in naše zadružništvo.

Politična, strokovna, kulturna in gospodarska organizacija delavstva, — predstavljajo štiri armade, ki morajo operirati po enotnem načrtu proti skupnemu cilju.

Pri tem položaju se nam zdi na eni strani pravilno, da si vsaka izmed teh armad svojo taktiko sama določa.

Na drugi strani pa je toliko medsebojnega stika vendar treba, da se ne izgubi iz vidika skupnega operacijskega cilja in da se ne pusti neizrabljenih možnosti vzajemne pomoči.

S teh vidikov je politična in strokovna organizacija upravičena spregovoriti tudi o delavskem zadružništvu svojo besedo. Spregovoriti jo mora zlasti o svojem razmerju do naše najpomembnejše in največje gospodarske zadruge, — našega Konzumnega društva za Slovenijo, — in gospodarskih zavodov, ki se zbirajo okrog njega.

Ta zadruga poseduje delavske domove v najvažnejših delavskih središčih: v Trzinu, na Jesenicah, v Črni, v Prevaljah, v Mariboru in upravlja na milijone delavskega denarja. Pri tem položaju bi bilo brezumno le upati, da se bo lahko reklo, da je delavski pokret v Sloveniji normalen in zdrav, dokler se ne ustvari normalnih in zdravih odnošajev med to zadrugo in med ostalimi panogami pokreta in dokler tudi zadruga sama ne stoji na važnih temeljih. Zato nam ne more nihče zameriti, ako smo se odločili po vsestranskem in treznem prevdanku spregovoriti o tej stvari sicer z one previdnostjo, ki je potrebna, da se ne škoduje ugledu zavodov, ki so naši, — a tudi z ono odkritostjo, ki ozdravlja.

Ko se je razcepil delavski pokret tudi v krajih, kjer ima konsumno društvo za Slovenijo svoje člane, se je postavilo vodstvo konsumnega društva, — in to politiko je odobril tudi zadnji občni zbor, — na stališče nevtralnosti in izolacije. Baš na predlog kraja, kjer so po mnenju tednika s Krškega sami

Kalandri, — se je sklenilo odtegniti vsemu delavskemu časopisju brez razlike celo inserate!

Za ta ukrep se da navajati mnogo razlogov, a nobenega, ki bi nas prepričal, da to ni živ dokument ozkosrčnosti in brezbrčnosti napram delavskemu pokretu.

Pravijo, da je nevtralnost potrebna, ker je delavski pokret razcepljen. Vendar za toliko in toliko področij to ne velja. »Svoboda« zadržuje še vedno vse socialistične frakcije; — tudi strokovne organizacije združujejo še vedno tako ogromno večino konzumnega članstva, da tudi za strokovne organizacije to ne velja, pa naj kak posameznik še strokrat kaj drugega trdi.

Pravijo, da se je vgnezdila tudi v te organizacije destruktivna politika in da se v njih ne dela po okusu naših zadrugarjev.

Na to moramo odgovoriti, — da mora delavski pokret vsako vzajemno pomoč odklanjati, ki bi mu dajala kakoršnekoli direktive. Denar je sicer velik gospod, a v delavskem pokretu bo vladal duh, ne denar. Naši zadrugarji naj nam prinesejo manj kričave reklame, manj obljub in več resnične ljubezni, globoke iskrenosti in požrtvovalnosti — in vse naše organizacije se bodo razvijale na bolje, po okusu nas vseh. Kdor pa je v dnu svoje duše prepričan, da je denar vladar tudi delavskega sveta, — ta je glavni krivec za ves razdor in vso anarhijo, ki jo socialistični pokret v Sloveniji preživlja. On je tudi najmanj poklican zdraviti pokret, ki tudi po našem okusu ni.

Pravijo, da so naše zadruge same v težkem položaju in da ne morejo dajati za pokret nikalih žrtev. Tudi mi vidimo in s skrbjo gledamo težko moro bančnih kreditov, ki na njih leži.

Vidimo pa tudi, da moramo danes vsi veliko vzajemno sodelovati, ako hočemo, da bo bolje. Pri semenu pa se varčevati ne sme.

Oblastna in okrajna samouprava v Sloveniji.

V naslednjem si bomo poskusili konkretno predočiti, kako bo izgledala na podlagi zakona z dne 15. maja 1922 oblastna in okrajna samouprava v Sloveniji.

I. Samoupravna telesa.

Oblasti bodo po delokrogu in obsegu nekako to, kar so bile bivše avstrijske dežele. Slovenija bo razdeljena na dve oblasti, in sicer na mariborsko in ljubljansko. Vsaka izmed teh dveh oblasti bo štela okrog pol milijona prebivalcev in bo torej tako velika, kakor bivša kranjska.

Okrajna samouprava pa je za Slovenijo nekaj povsem novega. Res, da imamo na Štajerskem že tudi dosedaj okrajne zastope. A od teh okrajnih zastopov, ki v bodoče tudi na Štajerskem ne bodo obstojali, se bo bodoča okrajna samouprava bistveno razlikovala. Ona se ne bo raztezala na področje sodnih okrajev, ampak na področje političnih okrajev ali okrajnih glavarstev, kojih obseg se bo v mariborski oblasti precej spremenil, med tem ko ostane v ljubljanski oblasti skoro neizpremenjen. Novo bo za okrajno samoupravo tudi to, da ne bo ležalo pri njej, kakor

pri dosedanjih okrajnih zastopih vse težišče na okrajnih odborih, ki so voljeni vrhu tega potom indirektnih volitev — ampak tudi na okrajni skupščini, ki bo od časa do časa zasedala.

Tako v oblasti, kakor v okraju imamo dva nositelja samoupravne oblasti: odbore, ki vodijo parlamentno tekoče posle in obstajajo iz 5, odnosno 5 do 8 članov, in pa oblastne in okrajne skupščine, ki obstajajo, kakor vidimo spodaj iz pregleda, iz 17 do 54 članov.

Oblastne in okrajne skupščine in odgovarjajoči odbori se volijo za dobo štirih let. Oblastna skupščina se bo sklicevala vsako leto dne 5. oktobra na redno zasedanje, na kojem se bo odbril proračun in računski zaključek. Tu se bo sklepalo tudi o oblastnih uredbah in oblastnih dokladah. Tudi oblastni odbori in vodilni samoupravni uradniki se bodo nastavljali na teh skupščinah. Ta zasedanja bodo trajala po potrebi, najdalje dva meseca. Srežke skupščine se bodo sklicevale na redna zasedanja najmanj dvakrat na leto in sicer spomladi in jeseni na sedež političnega okraja. Ta redna zasedanja bodo trajala najdalje 15 dni.

Nova samouprava nam daje toraj

nebroj malih parlamentov, ki bodo za naše ljudstvo kot politična šola velikega pomena. Razdelitev dela med odbore in skupščine spominja na ustroj ruskih izvršilnih odborov in sovjetov, ki poslujejo tudi na ravnokar opisan način.

Razdelitev mandatov, ki jih bodo volili posamezni okraji v oblastne in okrajne (srežke) skupščine, je razvidna iz sledeče tabele (ki je samo približna in se bo morala morda tu pa tam še spremeniti):

A. Ljubljanska oblast.

Okraj (mesto):	Voli v oblastno skupščino	Voli v okrajno skupščino
Ljubljana (mesto)	5	—
Liublana (okolica)	6	40
Kamnik	4	27
Kranj	5	35
Radovljica	3	20
Logatec	2	15
Litija	6	24
Krško	5	35
Brežice in Sevnica	3	20
Laško	3	20
Novo mesto	5	33
Kočevje	4	28
Črnomelj	3	17

B. Mariborska oblast.

Okraj (mesto):	Voli v oblastno skupščino	Voli v okrajno skupščino
Maribor (mesto)	3	—
Celje (mesto)	1	—
Celje (okraj) - Vransko	5	33
Gornji grad	2	10
Konjice	2	15
Šmarje — Kozje — Rogatec	5	33
Slovenjgradec — Šoštanj	3	18
Dravograd (Prevalje — Marenberk)	3	17
Ptuj — Ormož	7	45
Ljutomer	3	18
Maribor, levi breg	4	27
Maribor, desni breg	4	27
Murska Sobota	5 (?)	30 (?)
Dolnja Lendava	4 (?)	27 (?)

Opomba: O razdelitvi teh dveh okrajev nimamo niti približnih podatkov in smo velikost le cenili.

(Dalje prihodnjič.)

Kdor je socialist, čita in razširja

„Socialista“

Mesečna naročnina le 5 Din.

Ne smemo pustiti neizgovorjene besede, da se da z gospodarskimi težavami drugače učinkovite boriti. Tudi moramo naglasiti, da ostale panoge delavskega pokreta pri zadrugah ne berajo, ampak da tudi od svoje strani veliko dajejo. Tudi naše združništvo je bolno, ker nima v pokretu opore. — Tega ne sme nihče prezreti. Zadrugarji so si postavili v letošnjem Zadrugnem koledarju za znana imena lep spomenik. Prav! Kje so pa tista neznana imena, ki so nam privedla, da navedemo samo en primer, v času velikega preobrata leta 1919 na en sam občni zbor v Mežici trdno disciplinirano, divno organizirano armado nad 900 delavcev? Danes bi jih spravili težko skupaj, — a v številkah izražen dobiček, ki ga je dalo njihovo delo delavskemu združništvu, ni majhen.

Mi trdno verujemo, da bi bila ta armada v stanju mogočno podpreti n. pr. rešitev kreditnih vprašanj, da bi krila tudi nepopularne reformne načrte, — a manjka ji vere.

Idealizem ji vstvarja velike stvari, — kjer pa začuti, da naj bo stopnica za prestol in krmilo, postane hudournik, ki razkrajja. Tako je treba na marsikaj gledati, kar se zdi našim zadrugarjem, da govorimo po njihovim »trapasto« in nerazumljivo.

Taktika izolacije vstvarja podobno protitaktiko in medsebojne podpore ni na vseh neštetih poljih, kjer bi lahko bila.

Zadnji čas pa prihaja še hušje.

V času, ko združništvo nima sredstev za — oglase za delavsko časopisje, — ima sredstva za zadrugne založbe in publikacije, — ki bi bile pri bogatem pokretu nekaj samoposebi umevnega in naravnega, ki pa pomenja pri našem pokretu, ki mora koncentrirati sile, res nesmiselno tratenje moči, ki zadobi svoj smisel le v mentaliteti, da ima združništvo denar za cilje pokreta, — ako so ti cilji taki, da zadrugarjem ugačajo. Tako se postopa v trenutku, ko je pomanjkanje zaupanja naša temeljna bolezen in ko se postavlja od mnogih strani vprašanje: kaj je ta zadrugni pokret? Ali organizacija vodilnih uradnikov ali organizacija zadrugnikov?

Vsi čutimo, da je to organizacija zadrugnikov, delavcev; to čustvo se mora poglobiti, pa bo dobro za naše organizacije in dobro za naše združništvo.

V to svrhu svetujemo poleg spremembe taktike v zgoraj omenjenih ozirih še to, da se da tudi izvenljubljanškemu članstvu vpliv v načelstvu.

Mežiška dolina, Maribor, Celje, Gorenjska, bi morale imeti po našem mnenju napram petim ljubljanskim vsaj štiri člane v načelstvu.

Ti člani naj bi se predlagali od okrožij.

V tem bi videli vsi garancijo, da združništvo ne bo hodilo po osebnih, protidelavskih potih! To je edino, kar ostale delavske organizacije od združništva opravilne zahtevajo in kar se mora zadržati. To bi spremenilo atmosfero nezaupanja, v atmosfero medsebojnega zaupanja in sodelovanja, ki je v interesu vseh delavskih organizacij.

ABC socializma.

V predzadnji številki »Socialista« smo razložili uredniku »Napreje« obširno dve temeljni resnici socializma.

Resnico, da predstavlja socializem narodno gospodarstvo, ki ga vodi država po določenem načrtu. In drugo resnico, da je gospodarstvo po načrtu tam nemogoče, kjer politično območje države ne sega tako široko, da bi obsegalo vsaj za večino produkcijskih procesov do potrošnje.

Ti dve resnici ste za urednika »Napreje« kapitalistična brozga.

K temu nam ni treba nič dostaviti. Par stvarnih pripomb k našemu članku je podal samo neki železničar, ki ga »Napreje« citira.

On je mnenja, da bo v socialistični družbi vsa industrija in produkcija poddržljiva in da je zato nesmiselno govoriti o kakih koncesijah za tovarne, progresivnem obdavčenju itd.

Ta ugovor se da postaviti. Ne drži pa ne s tako sigurnostjo, kakor se to temu železničarju zdi.

Socialistično gospodarstvo si lahko mislimo kot en sam strogo centraliziran veleobrat, segajoč čez celo državo.

Lahko si ga mislimo kot eno samo veliko tovarno z nešteto oddelki, ki vse sama prideluje in sama troši. V zadnjih posledicah bi obsegala taka tovarna cel svet! V tem slučaju bi bila stvar tako urejena, kot si jo ta železničar z mnogimi socialisti predstavlja. Ta zamisel predpostavlja silen birokratičen aparat in do skrajnosti stopnjevan centralizem, — proti kateremu se naš kritik, ki ima z Bernotom vred očitno proficentralistične bolečine — na drugi strani bori. — V Rusiji se ta način organizacije ni obnesel in se je umaknil sistemu — koncesij avtonomnim, samoupravnim gospodarstvom. Državna oblast si pridruže le lastnino sredstev, gospodarski načrt in izravnavanje produkcije in konsumna. Tako prihajajo celo Rusi k programu, kakor so ga zamislili angleški teoretiki, ki se jim tozadevno mnogi priključujejo, ki jih je Naprejev kritik, kakor kak Karl Radek z nami vred ozmerjal. Med njimi ni sa-

mo naš člankar, ampak tudi možje, kakor n. pr. Otto Bauer. Tovarne naj bodo po tej zamisli v rokah samoupravnih zadrug. Tudi druga podjetja naj se sama upravljajo. — Država bo vkljub temu lastnik njih produktivnih sredstev, bo predpisovala po določenem načrtu panogo produkcije, izmenjavo in cene (kakor n. pr. pri današnjih monopolih). To bi bil način socialistične uredbe, kakor si ga lahko tudi mislimo in kakor bi ga morali Bernotovi prijatelji, ki so za samoupravo, prav za prav zahtevati, ako bi vedeli, kaj hočejo.

Temeljni kamni za socialistično uredbo te vrste so javno računovodstvo in izravnava obratnih prebitkov, ki se bodo pojavljali nujno vkljub vsem proračunom.

Pri taki družabni uredbi si je mogoče misliti tudi nekaj, kar bi se dalo imenovati progresivno obdavčenje.

Tako bi se pomenili z Bernotovim železničarjem. Upamo, da bo ta železničar uvidel, da za stvarno kritiko še ni zadosti, — da je kritik drugega mnenja, kakor smo mi in da svoje nazore s primerno samozavestjo zastopa.

Tedenske vesti.

VSEM NAROČNIKOM »SOCIALISTA«.

Upravo lista smo z današnjo številko prenesli iz Maribora v Ljubljano.

Nova uprava se bo potrudila list redno in točno razpošiljati!

Ob enom pa prosimo cenjene čitatelje, da tudi oni skrbijo za red s tem, da bodo redno plačevali.

Današnji številki prilagamo poštno položnico in prosimo vse naše čitatelje, naj jih brez odlašanja spolnijo in pošljejo naročnino.

Onim, ki naročnino ne bodo poravnali, bomo prisiljeni list takoj ustaviti, ker je tisk itak zelo drag, dočim cene listu nismo podražili kakor so to storili mnogi drugi listi.

Uprava.

Sneg v Ljubljani. Demokrate bode sneg po ljubljanskih ulicah že takrat, ko še pada. Svetovali bi jim, da razpno svoje lopataste in dolge jezike čez Ljubljano, če jih je toliko, pa bomo imeli suhe ulice, kadar imamo nalive ali pa sneg. Ako se to ne bi zadoščalo, naj pa komandirajo svoje ljudi, da bodo delali kuluk. Za vsakega demokrata postavimo tudi mi po enega moža na mesto. Na tak način bodo vsaj enkrat napravili nekaj koristnega za občino.

Pokrajinska uprava je baje sistirala vse sklepe občinskega sveta, ki zadevajo ustanovitev poklicnega gasilstva mestne občine ljubljanske. Nam je to tudi prav. Pa naj še naprej visi Ljubljana v večni nevarnosti, da bodo Turkovi konji in Turkova trmoglavost in nagajivost odpovedali takrat, ko bo izbruhnil prvi večji požar. Razmišljali pa bomo o tem, če je sedaj še umestno, da nosi delavec svojo kožo k ognju prostovoljno takrat kadar gori premoženje izkoriščevalca. Boj, ki ga je izzvala demokratska nestrpnost, seveda sprejemamo. Boj pa bo škodoval onim, katere bi morali ravno demokrati ščititi. To naj si zapomnijo oni, ki Turkovim bedarijam aplavdirajo in njegovo rovarenje v gasilstvu podpirajo. Pa naj postane še gasilstvo — politikum!!

Romarji. Radić je prišel do Dunaja in se nastanil v hotelu »Auge Gottes«. Tam rezidira, posedla po kavarni, debatira in seveda tudi rezonira. Naša zunanja, z vsemi okorelimi in zastarelimi metodami opremljena investiteljska služba, ki se drugače imenuje diplomatsko zastopstvo, je ugotovila: da je Radić na Dunaju, da potuje z njim zvesta ženica, dedič njegovega imetja, zet, obiskujejo pa Radićeva temni, nevarni, državi škodljivi elementi, bugaraši, makedonstvujoči itd.

Narodni socialisti. Nam se zdi naravno da se zaletavajo narodni socialisti ob vsaki priliki v socialistične vrste. Mi pa vemo, da je razredni boj povsem narodno-socialistična godlja. Toda: narodni socialisti morajo biti tudi s svoje strani pripravljene, da bomo mi vsako oblačenje našega pokreta in vsako prazno klepetavost poplačali z brci. Z brci

zato, ker so njihovi akordi tako neharmonični, tako trapasti in smešni, da človeka ni volja, poslušati njih »ubrane« glasove.

To naj si zapomnijo ti matadorji, ti kolofokterji narodni!

Drže naj se svojih organizacij, pa tam več delajo. Tako, da bodo socialistične organizacije vsaj nekaj prevzele po njih, ko jih bo delavstvo s mokrro kunjno nagnalo. —

»Jutranje Novosti« so v gospodu zapale. Iz tega pogorišča je izšel nov fe-niks, imenovan »Narodni dnevnik«, ki bo združil na srečen način radikalne politične metode in vrline bivšega Slovenskega Naroda. Nam pa je vse to dokaz, da brez sledu ne izgine na svetu nobena stvar.

Ponarejeni bankovci. Ze dalje časa so razpečevali po Jugoslaviji ponarejene bankovce, zlasti 10dinarske kovače. Sedaj se je policiji posrečilo izslediti ponarejevalce in njih pomagace.

Ponarejevalci so imeli tiskarno v mali notranjski vasi v Žejah pri Postojni.

V 14 dneh so natisnili 240.000 bankovcev.

Glavar te družbe je bil neki Ignac Zupančič. Klišeje je izdelal Ernest Pahor, osebe pa je preskrbel brivec Matija Pisak. Policija je ujela tudi več razpečevalcev. Med njimi so Gustav Žnidaršič, posestnikov sin v Starem trgu in Anton Zabukovec. Tudi v Ljubljani je bilo več razpečevalcev. Tu so aretirali najprej dijaka Gabrenjo. Potem celo rodbino Lenassi od koje pa so pridržali v zaporu kot osumljeno samo eno hčerke. Vsa družba je bila odpeljana v beograjske zapore.

Veliki snežni zameti v Srbiji in Vojvodini. V Srbiji in Vojvodini vladajo veliki snežni viharji in zameti. Po nekod so železniške proge popolnoma zametene in je vsak železniški promet pretrgan. Tudi proga Zagreb-Belgrad je na mnogih mestih zametena in prihaja zagrebški brzovlak dnevno z velikimi zakasnitvami. Po nekod je železniški promet ustavljen in ostajajo vlaki na progi.

Lepo Götzovo dvorano v Mariboru so Orjunaši s podtaknjeno bombo popolnoma razrušili. Tvrška Götz namerava spremeniti to lepo dvorano, v kateri se je vršil tudi marsikak delavski shod in ki je bila vsem mariborskim krogom na razpolago — v skladišče.

Sklepe občinskega sveta ljubljanskega je vlada deloma razveljavila na ugovor demokratov. Razveljavljenje se tiče poklicnega gasilstva in personalnih vprašanj. O tem, da je poklicno gasilstvo v vsakem modernem naprednem mestu potrebno, ni za civilizirane ljudi nobenega dvoma. Enako je tudi treba, ako se hoče res kaj delati, imeti primerne ljudi na razpolago. S temi pa

razpolaga občina avtonomno. Nadzorna oblast ima pač nalogo paziti, da se vrše zakoni; glede uredbe svoje uprave, pa sme vsaka občina avtonomno sklepati. Proti razveljavljenju sklepov bo občina vložila ugovor na upravno sodišče, ki bo končno odločevalo. Ako hoče iti nadzorna oblast tako daleč, da bo kršila tudi v takih vprašanjih avtonomijo, potem se res ne izplača več govoriti o avtonomiji občin. Zlasti je pa žaljivo to za občinarje, ker gre tu proti nameranim socialnim ustanovam na ljubo najhujšim sovražnikom delavstva — demokratom.

Premalo otrok v Celju. V celjski župniji je leto 1923 umrlo 443 oseb, rojenih je bilo pa le 427. — Sicer pa ni čudno, če nazadujemo, ko Bog za odrasle in novorojene tako slabo skrbi.

Bivši republikanec Dr. Novačan se je spoprijaznil z radikali in se je lotil zopet diplomatsek karijere. Morda se mu posreči, da bo imel za norega diplomate, — pri slovenskih kmetih in delavcih mu sreča ni mila, čeprav je znal vihati prav po kmečko rokave.

Sporno jabelko je še vedno Rasnerjev mandat, ki so ga z združenimi močmi dosegli stari in mladi demokrati pri skupščinskih volitvah. Ker je bilo za mandat treba seveda denarja, zato pravijo sedaj mladi demokrati, da mora tudi narodno-napredna stranka prispevati k volilnim stroškom. Ker to vprašanje še ni rešeno, zato demokrati ne dajo Reisnerjevega mandata iz rok. Tako je: Ljubljanske volilce so pitili ob volitvah z lepimi besedami, obljubami, frazami, sedaj pa se tepo, kdo bo vlekel dobičke neumnosti volilcev. Kje je tu kaka ideja?

Banke naj dajo mir politiki je rekel na zboru ljubljanskih zaupnikov demokratske stranke dr. Zerjav. Kakor je ta klic pravilen, nujen in važen, vendar pa se bojimo, da bo ostalo še pri tem platoničnem klicu, strankarski boji, politični boji pa bodo nosili gotovo še naprej obilježje osebnih, ogabnih napadov, pokopani pa počivali idejni, stvarni nazori. — Vsaj je sploh vprašanje, če bi celo Jutro samo moglo vršiti svojo važno kulturno, nacionalno, socialno in gospodarsko misijo, če bi ga pustila banka v miru.

Ex lex v Ljubljani. Proračun ljubljanske občine predloži župan prihodnji seji občinskega sveta. Demokrati ta proračun vedno očitajo sedanjemu občinskemu svetu. Naj rajši povedo, kolikokrat so sami prepoznali predložili proračun, ko so še bili gospodarji na magistratu, dasi niso nič delali za socialni in gospodarski napredek občine.

Narodni dnevnik je priobčil v soboto sledeče poročilo: O priliki likvidacije ministrstva socialne politike bo prideljen invalidski odsek vojnemu ministrstvu, oddelek za javno pomoč in statistiko ministrstvu za notranja dela, oddelek za zaščito delavcev pa ministrstvu za trgovino in industrijo. Glede stanovanjskega oddelka še ni gotovo, ali bo podrejen ta oddelek prosvetnemu ministrstvu ali ministrstvu za notranja dela. Za danes samo: pristno in izvorno jugoslovansko. Ko dvija boj med kapitalom in delom, ko seka izkoriščanje jugoslovanskega kapitalizma v delavskih vrstah vedno večje rane, naj prevzame zaščito delavcev oni faktor, pod čegar patronanco se to izkoriščanje in izrabljanje delovne sile vrši.

Povemo naprej: delavski razred se bo temu postopanju kot en mož uprl. Posledice naj nosi reakcija sama, ki je ta boj sprežila.

Zrakoplovna nesreča. Francoski zrakoplov »Dixmunde« se je dvignil 18. decembra s 50 potniki s francoske zrakoplovne postaje Cuers-Pierrefeu in preplul Sredozemsko morje ter došel 19. decembra v mesto Insalah v saharški puščavi, od koder se je hotel vrniti v Francijo.

Na povratku je postal žrtev viharjev, ki so ga metali zdaj v eno in drugo stran, in gnali na morje. V bližini itabjanske obali je zadela zrakoplov strela. Zrakoplov se je vnel in izgubil s potniki in kapitanom v morju.

Naš pokret.

Iz stranke.

POZOR ZAUPNIKI!!

Volivni imeniki.

V zakonu je določeno, da morajo vsa županstva v teku januarja vsakega leta popravljati volivne imenike, tako za volitve v narodno skupščino (ki služijo tudi za volitve v oblastno in srezko skupščino), kakor tudi za občino.

Ker stojimo pred volitvami v oblasti in srezko skupščine in ker bodo morda tudi kmalu volitve v narodno skupščino, ker bodo letos skoro v vseh občinah občinske volitve, so ta uradna popravila v volivnih imenikih zelo velike važnosti!

Dolžnost vsakega zaupnika, političnih odborov, vsakega volivca in samišljenika je, da se za pravilnost volivnih imenikov takoj pobriga! Uradno popraviljanje volivnih imenikov je sicer dolžnost županov, ki pa te dolžnosti ne bodo vedno storili, posebno ne socialistom nasproti! Treba se je zato pobrigati in županstvo pismeno (brez kolekal) ali ustmeno (najboljše pred pričami) opozoriti na to, da se vpišejo vsi, ki niso v imeiku, pa imajo volivno pravico, nasprotno pa tudi vsi izbrisejo, ki nimajo več volivne pravice.

1.) Kdo ima pravico biti vpisan v volivni imenik za skupščinske (oblastne, srezke) volitve?

Vsak, ki je 21 let star in biva v občini stalno že 6 mesecev.

2.) Kdo ima pravico biti vpisan v volivni imenik za občinske volitve?

Vsak, ki je 21 let star in biva v občini stalno že 1 leto.

Posebno je važno, da preskrbe za vpis vsi vojaki, ki so se iz vojaške službe že vrnili, če so pred vojaškim rokom bivali stalno v občini in pa da se vpišejo vsi vojaki, ki se leta 1924 šele vrnejo iz vojaške službe!

Za to, da se zahteva vpis ali izbris iz volivnega imenika pri uradni popraviljanju volivnih imenikov ni treba nobene reklamacije, kakor ob času volitev, tudi ni nujno potreba vseh listin, zato je sedaj najprimernejši čas, da se spravijo volivni imeniki v red!

Župan ali občinski gerent, ki ne bi na zahtevo ali opozorilo hotel vpisati ali izbrisati volivca, čeprav se mu dokaže, da ima dotični volivno pravico oz., da jo je izgubil, se zagreši proti zakonu in prosimo, da take slučaje natančno na naše Pokrajinsko tajništvo SSJ v Celju (Gosposka ul. 3).

Torej vsi na delo! Prihranite si veliko dela ob času razpisa volitev, reklamacijsko postopanje bo takrat veliko lažje!

Poprava volivnih imenikov je prvi del volivne dolžnosti, volitve pa drugi del!

Delavec, varuj svojo najvažnejšo pravico, volivno pravico!

Za potrebna pojasnila je Pokrajinsko tajništvo na razpolago.

U. D. R.

Vsem edinicam U. D. R.

V svrhu točne statistike je nujno potrebno, da navede vsaka edinica v mesečnem poročilu v rubriko **razne** vse važnejše dogodke iz društvenega življenja, kakor izlete, predavanja, javne govore itd. Vedno je pa točno navesti, koliko je bilo navzočih članov in članic in koliko v kroju, ter vedno kraj prireditve.

Obračun za brošurice U. D. R.

Za razprodane brošurice naj se v najkrajšem času pošlje obračun in denar na upravni odbor.

Če v katerem kraju niso prejeli zadostno število brošuric, naj se to upravni odboru sporoči, da jih pošlje.

Sirite brošurico, da se delavstvo seznanja z našo organizacijo in ciljem.

Edinica Zagorje naj pošlje poročilo, kakor je bilo dogovorjeno z načelstvom, da se isto predloži upravni odboru.

Za območje ljubljanske edinice »Markse« se v najkrajšem času otvori II. vadiateljski tečaj v Ljubljani. Sodrugi, ki nameravate ta tečaj obiskovati, prigrasite se potom svojih vadiateljev,

drugi pa direktno pri Andreju Svešku, Selenburgova ulica 6. II.

V kratkem bomo sklicali informativni sestanek, da se o stvari pogovorimo.

U. D. R. edinica Marks Ljubljana, četa Šiška priredi v nedeljo 19. t. m. ob pol 20. uri čajanke s plesom v salo- nu g. Valjavec (Reininghaus). Vstopnine ni. — Somišljenike in prijatelje prosimo za mnogobrojni posest. Posebnih vabil ne bomo razpošiljali. Četnik.

Seja upravnega odbora U. D. R. se bo vršila v sredo 9. t. m. v običajnih prostorih. Predsedstvo.

„Svoboda.“

Izredni delegacijski kongres »Svobode«.

(Vsled preoblike gradiva poročilo šele sedaj objavljamo).

V dnevih 8. in 9. decembra preteklega leta se je vršilo v Ljubljani delegacijsko zborovanje »Svobode«, na katerem se je izvršila popolna reorganizacija »Svobode« tako, da bo od sedaj ta edina delavska organizacija res zmožna vršiti izobrazbo delavstva.

V soboto 8. decembra so se vršila zborovanja telovadne, dramatične in glasbene podzveze, kjer so strokovnjaki kot zastopniki posameznih podružnic določili delokrog in program dotične kulturne panoge.

Naslednji dan 9. decembra se je vršil pravi kongres. Verifikacijski odbor je dognal, da ima od 35, 22 poružnic pravico do zastopnikov in od teh je 18 podružnic poslalo po enega zastopnika.

V imenu raznih sodružnih organizacij so pozdravili kongres sledeči sodrugi: za Strokovno komisijo s. Uratnik, za SSJ s. Tome st., za Socialistično stranko (skupina okoli Napreja) pa s. Pastorek. V imenu Glavnega radniškega saveza Jugoslavije je govoril s. Haramina iz Zagreba, ki je prosil sodruge, da pomagajo tudi hrvatskim sodrugom ustanoviti tako važno kulturno organizacijo.

Za njim je podal s. Svetek predsedniško poročilo o splošnem delovanju »Svobode« in o težkočah, ki jih je imel centralni odbor ob prevzetju svojih funkcij, ker je bil navezan edinole na prispevke svojih podružnic kajti vse podpore, ki jih je prejšnji odbor dobival (od konsuma itd.) so odrekle. Dalje govori še o listu »Kres«, ki ga je moral odbor ustaviti, ker ni bilo sredstev za vzdrževanje. Vzroke tega pa najbolje pojasnjuje resolucija trboveljske podružnice, ki pravi, da je bil »Kres« za delavstvo preučen in ga je zato naročevalo le iz solidarnosti. Upa pa, da bo čimprej mogoče ustanoviti drugi list, ki bo res ustrezal vsem zahtevam našega članstva.

Za jim poda s. Tome poročilo o delovanju in statistiki zveze. V sestavu »Svobode« je delovalo 22 podružnic, ki štejejo skupaj 1844 članov. Svoje delovanje so razdelile podružnice po raznih odsekih, kakor telovadnih (10), dramatičnih (14), glasbenih (12), knjižničnih (15 in štejejo nad 8000 knjig), šahovskih, zletnih, veseličnih, težkoatletičnih in kolesarskih odsekih, ki so vsak v svojem delokrogu skrbeli za izobrazbo članstva v svojem delokrogu. Ti odseki so priredili skupaj 77 predavanj, 110 dramskih iger, 8 javnih telovadb, 11 koncertov, 27 izletov v prosti naravo, 12 družabnih večerov za članstvo, 1 šahovski turnir, 1 dramatično šolo z 56 predavanji ter še nad 30 raznih prireditvev. Iz tega poročila je torej razvidno, da »Svoboda« res vrši veliko delo za delavski napredek.

Za blagajniškim in nadzorniškim poročilom so delegati soglasno podelili centralnemu odboru absolutorij.

Kot naslednja točka so bila poročila o zborovanjih preteklega dne o pravilnikih podzvez, ki so bila soglasno odobrena. Sprejet je bil tudi sklep, da plačuje tudi še vsak odsek v podzvezi- no blagajno, ki jo vodi centrala Din 10 mesečno. (Dalje prihodnjč.)

Čitate in razširjate najboljši strokovni list „Delavec“.

Srokovno gibanje.

Ujedinjenje kovinarjev Jugoslavije. Osrednje društvo kovinarjev in sodružnih strok za Slovenijo v Ljubljani je na podlagi sklepa kongresa zedinjenja, ki se je vršil dne 24. novembra m. leta v Slavonskem Brodu s 1. januarjem likvidiralo in se je priključilo Savezu metalških (kovinarskih) radnika Jugoslavije v Beogradu pod imenom Savez Metalških Radnika Jugoslavije s centralo v Beogradu.

Za Slovenijo ima Savez svoj pokrajinski odbor v Ljubljani (Selenburgova ulica 6./II. Kovinarji so prva stroka v G. R. S. J., ki je izvedla popolno zedinjenje. Vzoru kovinarjev bodo sledile tudi druge stroke.

Muta. Delavstvo železarne na Muti se nahaja še vedno v mezdnem gibanju. Svoj sklep, da preje, dokler mezdnogibanje ne bo končano, ne delajo akordnega in čezurnega dela, točno izvajajo. Ravnatelj tovarne pa se na vse pretege trudi, da delavstvo prisili, da opusti svoj sklep. Delavstvo se pa zaveda, da je to edino orožje za izvojevanje svojih pravic in večjega koščka kruha in se poleg tega tudi zaveda, da v tem boju ni osamljeno in da stoji za njim cel Savez Metalških Radnika Jugoslavije, ki bo gotovo ukrenil vse potrebno, da bo delavstvo v tem boju zmagalo.

Gospodarstvo.

Koliko stane tuj denar.

1 dolar stane	87 do 88.75 Din
1 angleški funt	380 do 382 »
1 češka krona	2.55 do 2.58 »
1 laška lira	3.79 do 3.82 »
100 avstrijskih kron	1.24 do 1.26 »
1 švicarski frank	15.54 do 15.56 »
1 francoski frank	4.38 do 4.43 »

Zagrebske živinske in krmljne cene.

Cene za kg žive teže:

voli I. 14.50—15.—
II. 12 —12.50
bosanske buše 10—12
sremske svinje I. 27.50—28.50
II. 26—27
III. 24—25
teleta I. 22.50, II. 21.25
Sano 100—112.50
Detelja 130—187
(cene so v dinarjih).

Koliko dolguje Francija Ameriki?

Francija dolguje Ameriki ogromno svoto v znesku 4 milijarde dolarjev. To znači 360 milijonov dinarjev ali toliko, kolikor dobi Jugoslavija na vseh davkih in datjavah v dobi — 36tih let. Iz tega more vsak posneti, kako velik faktor mednarodne politike je odplačevanje mednarodnih vojnih dolgov.

Zlatnike bodo zopet vpeljali. V finančnem ministrstvu je bila te dni konferenca finančnih strokovnjakov, na kateri se je razpravljalo o uvedbi zlatnikov in o uvedbi zlate veljave. Govorilo se je tudi o tem, da bi se dali kovati zlatniki v Brnu.

Polemika.

Korajžo pa imajo pri »Jutru«. »Jutro« je z vsemi strankami skregano, toda z nobeno po načelih ali programu, ampak z vsemi samo — osebno iz gole bančne zavirljivosti. Novo fronto, v kateri so Ravniharjevi pristaši, radikaleci, narodni socialci in samostojni kmetje, imenuje netopirski blok. Vse te duhovite iznajdbe in karikature so gotovo otroci plakaterja in reklamnega mojstra gospoda Ribnikarja.

Gibčnost narodnih socialistov je res velika. Že par let opazujemo to gibčnost narodnih socialistov, ki se venomer naslanjajo sedaj na to, sedaj na ono meščansko stranko. To čutijo kot potrebo, ker sestaja ta stranka večino iz demokratičnih nezadovoljnejev, ki bi radi delali vedno same politične kupčije. Sami se čutijo preslabe. Najnovejša virtuoznost je ta, da so se združili z ostankoma narodnonapredne in radikalne stranke ter s samostojno kmetiško stranko. Ta enotna fronta se pa hoče nasloniti na radikalno stranko. Nas ta korak narodnih socialistov prav veseli, ker je v jedru jako pameten, ker bodo s tem postali močna stranka —

fronta. Ne razumemo pa programatične kolobocije. Ako je naperjena ta fronta proti demokratom, jo razumemo samo tako.

Krški prismođe se zaletava v enomer v »Svobodo« in pravi, da je uničila »Kres«, da bi omogočila izdajati list »Pod lipo«. Delegati, ki so bili na delegacijskem zborovanju »Svobode« vedo, kako je s to rečjo, tudi krški prismođe ve. A on ni samo prismođen, ampak je tudi zloben — zato meša Kres, »Svobodo« in glasilo Zadrudne žanke — »Pod lipo« v en koš.

Razno.

Volčki v okolici Beograda. Vsled obilega snega so se pojavili v okolici Beograda — volčki. V okolici so udri v hlev in raztrgali 20 ovac. Zaradi tega prirede velik lov na volkova, katerega so udeležo razen loveev iz Beograda tudi kmetje iz okolice.

Srednjeveška kasen. V mestu Avez-zanu v Italiji je neki človek odnesel iz cerkve več dragocenosti. Karabinierji so ga zaprli v zapore vojašnice. Večja množica je napadla vojašnico, odprla zapor in odgnala tatu. Vlačili so ga po cesti, kamenjali in nato na glavnem trgu sezgali.

Cene vestfalskega premoga. Vestfalski kamenit premog je stal pred vojno 12 do 13 mark, sedaj pa stane 20 do 21 (zlatih mark). Koks je stal prej 19 do 21 mark, zdaj stane 37 mark. Rujavi premog v briketih je stal pred vojno 8 mark sedaj stane 14 mark, navadni rujavi premog je stal pred vojno 3 marke, sedaj stane 4.51 mark.

Paskijejevi proces, ki se je velkel kot jara kača skozi tedne in tedne je zaključen. Proces pa je pokazal razredno justico v najsvetejši luči. Ker Paskijejevi ni delavskega rodu, zato je bilo treba tednov in tednov, da so izluščili vso pokvarjeno lupino, in iskali olajšav. Umor pa, ki ga je izvršil, se v ničemer ne razlikuje od umorov, ki jih zagreše drugi, pokvarjeni elementi. — Kvečjem, da je grši, podlejši in ogabnejši. Z delavcem, ki se politično preganja, bi isto sodišče gotovo tako ne postopalo.

Tudi električna energija se bo brez-žično prenašala. Iz Londona poročajo, da so tam rešili tudi problem brezžičnega prenašanja električne sile. Nova iznajdba omogoča, da se usmerja električna sila v določeno smer in razdaljo. Tudi se dá kontrolirati neopravičeno odjemanje toka. Ta iznajdba bo ena najvažnejših iznajdb moderne dobe. — Vendar se svet za njo ne briga toliko, kakor za zgodbe raznih političnih klovnov, ki jih nudi v pisani izberi povojna doba.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsled preselitve lista smo nekaj dopisov prekasno sprejeli, med temi tudi dopis iz Oplotnice. Vsi ti dopisi pridejo v prihodnjo številko.

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.
Odgovorni urednik:
Žože Golmajer.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Veselo in srečno novo leto

Želita vsem svojim cenjenim gostom prijateljem in znancem, ter se ob enem zahvaljujeta za dosednji in priporočata za nadaljni obisk

Leon in Fant Pogačnik
kavarna in gostilna,
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 29

Veselo novo leto

želi vsem prijateljem
pevsku društvo
„Naprej“ u Celju.